

ГО КМПЗТ пішов уже П'ЯТНАДЦЯТИЙ рік

Друге життя — заповідній балці «Північна Червона»!

Цими днями ГО «Криворізьке міське правозахисне товариство» у відповідності з нормами Закону України «Про природно-заповідний фонд України» звернулася до Міністра енергетики та захисту довкілля України п. О. А. Оржеля з клопотанням про розширення меж Ландшафтного заказника державного значення «Балка Північна Червона».

Ще у 1987 році у Довіднику-путівнику «Геологічні пам'ятки України» заохплено повідомлялося: «Відслонення балки Північної Червоної мають велике наукове значення. Унікальні виходи порід криворізької серії докембрійського віку надають можливість ознайомитися з геологією Криворізького басейну. В районі балки зустрічаються цінні рослини, серед яких є декоративні, лікарські, медоносні види, а також кормові, фітомеліоративні, барвникові та інші. Рослинність типова для злаково-лучного степу. Реліктові, рідкісні і зникаючі види рослин також потребують охорони. Враховуючи виняткову наукову і культурно-естетичну цінність цього району, тут необхідно створити ландшафтний заказник республіканського значення».

І в той час, як у людей знаючих формувалося таке бачення природних цінностей цього куточка Криворіжжя, у керівництва передової місцевої комунальної влади цінності полягали в іншому: ставилося за мету максимально підкорити природу. На території дивом уцілілої у межах промислового міста степової балки розгорнулися, без попередньої експертної оцінки, масштабні роботи з її «освоєння». Тут велось лісонасадження, організація садових кооперативів, антинаукова «рекультивація» схилів балки. За таких обставин лише 28 га землі одержали охоронний статус у межах Ландшафтного заказника загальнодержавного (республіканського) значення «Балка Північна Червона», затвердженого Постановою РМ УРСР від 12.12.1983 року. Оскільки за межами цього заказника безпідставно опинилися

ще значні площі цілинного степу, Рішенням Дніпропетровського облвиконкому від 09.06.1988 р. було проголошено створення однойменного ландшафтного заказника місцевого значення площею 26 га. Згідно з інформацією Відділу у Криворізькому районі Головного управління Держгеокадастру у Дніпропетровській області), право користування землею у встановленому законодавством порядку в межах обох проголошених заказників до цього часу не оформлено. Отже, впродовж більш ніж трьох десятиліть означені об'єкти ПЗФ існують віртуально, а їхній охоронний статус нічим, крім паперових положень, не забезпечений. Під тиском громадськості сесія Криворізької міської ради 31.07.2019 р. нарешті схвалила рішення про надання дозволу на розробку проекту землеустрою щодо організації й установа меж території ландшафтного заказника місцевого значення «Балка Північна Червона». Однак, за нашими польовими спостереженнями, підстав розділяти ділянку степу на різностатусні заповідні території за наявними ознаками складових ландшафту і за критеріями цінностей біорізноманіття немає, оскільки їхні характеристики є однотипними. Враховуючи наукову доцільність створення єдиного заказника загальнодержавного значення, постає необхідність скасування згаданого рішення, так само, як і Рішення Дніпропетровського облвиконкому від 09.06.1988 р. про створення заказника місцевого значення. Створення в межах балки Північної Червоної єдиного об'єкту ПЗФ, обґрунтування доцільності якого викладене в Клопотанні, відповідає принципу збереження просторової цілісності природних систем у процесі їх господарського використання. У разі прийняття рішення про розширення території заказника його загальна площа складатиме 104 гектари.

Микола КОРОБКО
Лютий 2020

Росте верба Тараса посеред тривоги

22 травня – день перепоховання тіла видатного українського поета і мислителя Тараса ШЕВЧЕНКА, перевезеного 1861 року з Росії в Україну, до Канева (нині – Черкаської області), де й покійся вже 154 роки.

Тож цього дня нинішнього року о 8.30 ранку члени Криворізького міського правозахисного товариства вшанували пам'ять нашого Кобзаря, поклавши квіти до його пам'ятника в Кривому Розі. Тут же, біля пам'ятника, росте тепер Тарасова верба, яку активісти товариства висадили 16 листопада минулого року й за нею доглядають. Адже вона зберігає, за переказами, пам'ять про поета, коли він під час свого заслання в Казахстані втік у землю палицю з верби, на яку він деякий час там спирался під час недуги. Турботами нині вже покійного криворізького активіста «Просвіти» Олексія КУЦЕВОЛА гілочка від нашадків тієї верби з'явилася і в Кривому Розі. Тож та маленька верба, яка сьогодні росте біля пам'ятника посеред тривоги розбурханої війною України, – від одного з тих дерев, що виростили із привезених гілочок.

На світлині: активіст правозахисного товариства Володимир НАЛУЖНИЙ поливає Тарасову вербу.

Олександр ЧИЖИКОВ

Фото автора.
(Число газети «Промінь Просвіти» за травень, 2015-го року)

Петро ЛИСЕНКО: «А щодо мрій, то найперше — це хочеться прокидатися вранці і бачити своїх рідних і близьких»

Все більше й більше віддаляється від нас той час, коли почалася ця війна, коли відбувся напад Росії на Україну. Тоді кожен зробив свій вибір щодо свого ставлення відносно нової реальності після героїчної загибелі майже сотні людей на Майдані в Києві під час Революції Гідності. А також – робить вибір сьогодні, уже під час безпосереднього протистояння з агресором. У кожного – своя історія вчинків, свої оцінки того, що тоді відбулося й відбувається нині, на четвертому році війни. Полковник Петро ЛИСЕНКО, голова криворізького осередку Спілки офіцерів України і на той час заступник голови Криворізького міського правозахисного товариства, також діяв так, як підказувало йому серце й уже набутий життєвий досвід. Власне, і ця коротка бесіда стала можливою, коли він, бойовий офіцер в ранзі заступника командира 15-го окремого мотопіхотного батальйону 58-ї окремої мотопіхотної бригади, прибув із фронту додому на короткій перепочинку, у відпустку. А тому тепер і розповів про те, як діяв тоді, а також висловив свої оцінки стосовно нинішньої ситуації.

– Ще з часів Майдану я відчував, що відбувається напруження в державі не на користь українства, не на користь самої держави. До того ж, по певних ознаках було видно, що навіть всередині військових формувалися з'являлися такі особистості, які не те що висловлювалися проти України, а й робили навіть певні посадові дії, що знищували українське військо, внаслідок чого могла зникнути й уся держава. Ми в Кривому Розі зупиняли певними діями так званих «тітушок» й не допускали кровопролиття шляхом координації дій тих людей, що виходили на протестні акції за краще майбутнє, за утвердження європейських цінностей. Ми намагалися зробити все, аби вони не повелися на провокації, до яких їх змушували не тільки «тітушки», але й і люди, що знаходилися у владних структурах, причому це було очевидно.

В цілому ж по країні, коли вже було прогнано Крим, час для того, аби успішно протистояти ворогу, було втрачено. Хоча перед цим вірилося, що влада щось робить для захисту держави.

– Яким Вам запам'ятався перший день там, на фронті?

– Перший? Взагалі-то це був не день, а вечір, що плавно переходив у ніч. Ішов

дощ, потім заморозки на ґрунті. Це був уже кінець листопада 2015-го року, коли наш підрозділ входив у зону відповідальності. Відбувалося все це неподалік Авдіївки, коли ми в'їхали в село Верхньоторецьке, що на Донеччині.

– А на сьогодні – ви вже в іншому місці...

– Так, ми тепер уже в Луганській області, неподалік селища Кримського. Виконуємо там свій обов'язок з оборони території від окупанта, від агресора з Росії.

– Вам допомагають волонтери з Кривого Рогу, так? І що відбувається під час такої співпраці з ними?

– Волонтери нам допомагають не тільки криворізькі. Але, зрозуміло, що криворізькі, в першу чергу, шукають своїх, земляків, що на передній лінії. Зокрема, нам, – волонтери з Інгульської паланки війська Запорозького низового. Або – група наших волонтерів, де одним із лідерів є Михайло ВИШНЯКОВ. Це хлопці такі дуже активні й сміливі. І вони готові їхати в будь-яку точку цієї так званої зони АТО, аби чимось допо-

могти своїм воякам. Причому – не дивлячись на різні там перепони, перешкоди й навіть обстріли. Так що велика подяка всім-всім, хто допомагає.

– Якої підтримки, на Ваш погляд, сьогодні найбільше потребує армія?

– Можна, звичайно, говорити про якісь суто матеріальні речі: про техніку чи, скажімо, про харчове забезпечення. Але, як на мене, то сьогодні на перше місце виходить не просто підтримка армії, а найнеобхідніше: як змінити суть командування. Це означає, що треба не просто якимись академічними речами користуватися (командирам, військовим начальникам верховного, скажімо, рівня), а переходити до більш простих і зрозумілих

речей. Ну, наприклад, зараз у генеральному штабі намагаються впровадити певні технології управління малими групами стосовно аналізу діяльності: в тому форматі, чого ми хотіли досягти, чого досягли і що нам треба ще зробити. Але нормальний командир це має робити на будь-якому рівні. І це має бути розповсюджене на всі ланки, бути у всіх органах управління, а не тільки в низових (на рівні командира відділення чи командира артилерійського розрахунку, який зі своїми підлеглими все це обговорює). Бо це треба робити і на рівні оперативних командувань, і на рівні військових з'єднань, військових частин. Адже дуже важливо, щоб кожен генерал теж розумів, що з того моменту, як він став генералом, це ще не означає, що він не повинен чути й відчувати офіцерів, сержантів і солдатів. Треба, щоб це було органічно й не переривалося із набуттям такого високого звання й військового статусу. Однак якраз цього, на жаль, зараз і не вистачає.

– А про що Ви зараз думаєте, Петре Олексійовичу: щодо війни, щодо миру на нашій землі? Про що найбільше мріється?

– Знаєте, коли звідти, де йде війна, виїздиш і бачиш, що тут є мир (бо основна частина населення не відчуває, що йде війна), то в Кривому Розі, наприклад, бачиш, що якісь мирні проекти реалізують, що змінюється обличчя міста... А щодо мрій, то найперше – це хочеться прокидатися після сну вранці, бачити своїх рідних і близьких, бажати їм доброго ранку, а потім – щоб спокійно сісти з ними й випити ранкової кави, погратися зі своїми домашніми тваринами (а зараз у мене їх аж четверо: три кішки і один собака). Про це я мрію, але коли настане той час, я не знаю. Але це буде обов'язково!

Бесіду вела Олена МАКОВІЙ (У скороченому вигляді). Повністю в числі газети «Промінь Просвіти» за ... 2015 року

На світлині: Петро ЛИСЕНКО в офісі Криворізького правозахисного. Фото Сергія ЗІНЧЕНКА

ГО КМПЗТ пішов уже П'ЯТНАДЦЯТИЙ РІК

ДІЄМО ПІД ЗАХИСТОМ ЛЮБОВИ

Після смерті керівника організації, народного депутата України першого скликання Миколи Коробка 30 березня 2021 року, а потім ще й після повномасштабного вторгнення рашистів на українську землю, мабуть, мало хто в Кривому Розі сподівався на те, що створене цим лідером правозахисне товариство й газета при ньому і далі будуть діяти. Але організація вистояла і газета виходить (щоправда, останнім часом – зверстаною в інтернет-варіанті).

Крім того, кілька наших активістів включилися у в'язання маскувальних сіток для фронту, було розроблено й створено новий підсумок для гранатомета, а полковник Петро Лисенко, який раніше був заступником командира одного з мотопіхотних батальйонів на фронті російсько-української війни, а потім працював у штабі ЗСУ в Києві, тепер активно займається діяльністю територіальної оборони Кривого Рогу.

Важливо також зазначити, що наприкінці минулого року наша організація під керівництвом уже Володимира Налужного домоглася (за підтримки місцевих жителів), щоб вулиця, на якій кілька останніх десятиліть жив М. Коробко, носила його ім'я. А тепер ми шукаємо підтримку й ресурси для видання книги з творами М. Коробка й спогадами про нього.

Ми всі добре усвідомлюємо, що без підтримки з боку часопису „Свобода“ (шляхом публікації наших матеріалів) і без пожертв від активістів української громади США, ми самі так досить довго (починаючи з 2006 року, коли вийшла з друку газета „Промінь Просвіти“ й про нас із матеріалів у „Свободі“ дізналися в Америці) не змогли б успішно діяти у майже геть зросійщеному місті.

Ми дуже вдячні за ту підтримку, яку надавали й надають нам патріотично налаштовані активісти з української діаспори. Останнім часом це Олексій Коновал через Фондацію ім. Івана Багряного і Василь Стан. Тримаймося і перемагаймо разом нашого лютого ворога!

Сергій ЗІНЧЕНКО,
редактор газети „Промінь
Просвіти Є“ м. Кривий Ріг,
(Розміщено за посиланням:
<https://svoboda-news.com/svwp/%d0%b4%d1%96%d1%94% d 0 % b c % d 0 % b e - % d 0 % b f % d 1 % 9 6 % d 0 % b 4 - % d 0 % b 7 % d 0 % b 0 % d 1 % 8 5 % d 0 % b 8 % d 1 % 8 1 % d 1 % 8 2 % d 0 % b e % d 0 % b c % d 0 % b b % d 1 % 8 e % d 0 % b 1 % d 0 % b e % d 0 % b 2 % d 0 % b 8 />

Передрук – у лютовому випуску нашої газети за 2023-й рік., на сторінці «У центрі уваги – українська діаспора» за посиланням: <http://www.kmpzt.org.ua/wp-content/uploads/2023/02/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BD%D1%8C-%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8-%D0%84-%E2%84%963-4143-144-%D0%BB%D1%8E%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%8C-2020-D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%83.pdf>)

Український МАЙДАН, поваживши режим ЯНУКОВИЧА, спричинив безпрецедентне підняття національної свідомості і патріотизму. Всі пам'ятають, як у березні 2014 року, під час окупації російськими військами Криму, одразу ж після оголошення мобілізації, тисячі і тисячі українців пішли до військкоматів, щоб захистити українську землю від агресора. Цей феномен злету українського патріотизму помітний і нині.

Пригадуємо, як 25 квітня цього року, в Чигирині, на бастіоні ДОРОШЕНКА, а 26 квітня - в Мельниках на Холодноярщині, батальйони

горі Маківці козаки Інгульської паланки разом із представниками патріотично налаштованої інтелігенції з Кривого Рогу взяли участь у вшануванні 100-ї річниці славних боїв на тій горі Українських січових стрільців, які в складі австро-угорських військ наприкінці квітня 1915 року воювали проти

того, щоб зупинити ворога. І треба підкреслити, що в результаті наполегливого протистояння озброєним до зубів агресорам відбулося фактично народження нових Збройних сил України.

Четвертого ж травня делегація з Кривого Рогу відвідала в селі Кульчицях, що під Самбо-

Козаки Інгульської паланки війська Запорозького низового разом з представниками Криворізького правозахисного товариства і криворізького осередку СОУ були з 2-го по 5-е травня у Львові, на горі Маківці на урочистих заходах з відзначення 100-ї річниці боїв на тій горі.

5 травня ми побували на Янівському цвинтарі біля стіни пам'яті та в інших місцях, а десь за кілька годин до від'їзду - і на могилі Ігоря - Богдана АНТОНІЧА. Після сходження на Маківку і відвідання Янівського цвинтаря у Львові (а там поховані тисячі українців, які були замордовані НКВДістами в 1940 і 1941 роках у тюрмах Львова), після відвідання в Білогірці музею Романа ШУХЕВИЧА розумієш, що це є справді святині українського народу і що вони свідчать про величезну його силу у протистоянні з ворогами.

Олександр ЧИЖИКОВ.

ФЕНОМЕН УКРАЇНСЬКОГО ПАТРІОТИЗМУ

«АЙДАР», «СВОБОДИ», «Правого сектору» пройшли там маршем пам'яті й відправилися далі: в зону АТО, захищати українську землю від російського окупанта. Там панувала особлива атмосфера, яку не передати словами. Її добре відчували і козаки Інгульської паланки, і представники Криворізького міського правозахисного товариства та криворізького осередку Спілки офіцерів України, які тоді там побували.

А 3-го травня цього року на

російської армії. Визначальним і переконливим результатом тих боїв став незаперечний факт зупинення наступу армії агресора хлопцями з Галичини та з інших західних земель сьогоденної України. А трагізм полягав у тому, що українці стріляли в українців

У ці дні травня 2015 року, через сто років після тих боїв, Російська Федерація атакує тепер східні кордони України, окупувавши перед цим Крим і частину Донбасу. Для мобілізації патріотичних сил для

ром, музей гетьмана України Петра К О Н А Ш Е В И Ч А - САГАЙДАЧНОГО, учасника походу на Москву українського козацтва разом з польським військом у далекому 1612 році. В цьому ж музеї представлена також і унікальна експозиція присвячена українському козакові Юрію Францу КУЛЬЧИЦЬКОМУ, уродженцю села Кульчиці, який брав участь у обороні Відня в 1683 році, започаткував у Відні кав'ярні, і по суті, навчив Європу пити каву.

Чигирин – Львів-Маківка-Самбір-Кульчиці-Кривий Ріг, 8 травня 2015 року.

Число 9 за 2015 рік (Скорочено. Повністю, зі всіма світлинами, за посиланням: <http://www.kmpzt.org.ua/wp-content/uploads/2014/12/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BD%D1%8C-%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8-%E2%84%96-9-210-%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D1%8C-2015.pdf>)

СПЕЦІАЛЬНИЙ ВИПУСК
Про нашу організацію і нашу газетуДЕСЯТЬ РОКІВ ТОМУ МИ У НАШОМУ МІСТІ
СТВОРИЛИ ПРАВОЗАХИСНЕ ТОВАРИСТВО

ЯКРАЗ у 2010-му році, коли до влади в Україні прийшов Віктор Янукович зі своєю командою, що пішла в наступ на українські цінності і українську державність, криворізька команда просвітян і правозахисників на чолі з народним депутатом України першого скликання Миколою Коробком створила громадську організацію «Криворізьке міське правозахисне товариство». Основою її діяльності стала Конституція України і Загальна декларація прав людини. На той час ми, громадянські активісти, переконались у неефективності дій так званих партій демократичного спрямування і мали вже певний досвід перемог у судах, де відстоювали права людини і українські цінності.

Як свідчать записи з тих часів, свідоцтво про реєстрацію нашої організації від 5 листопада принесла в наш просвітянський офіс 7 листопада о 15.00 Валентина Кривда, одна із її засновниць, яка отримала свідоцтво за дорученням.

ЗАХИЩАЮЧИ ПРАВА
ЛЮДИНИ І ПРИРОДНЕ
ДОВКІЛЛЯ

Число 22 за листопад 2010 «Проведено конкурс для журналістів «Проти катувань!».

«...Підбито підсумки Харківської правозахисної групи (ХПГ) конкурсу для журналістів «Проти катувань!» на кращу публікацію, яка висвітлює проблему застосування правоохоронними органами катувань та інших видів незаконного насильства... Серед переможців – член нашої редакційної колегії Микола Коробко»

Число 23 за листопад 2011

У Криворізькому
правозахисному
КЕРІВНИКА
НЕ ЗМІНИЛИ.
А РАДУ – РОЗШИРИЛИ

8 липня відбулися чергові звітні-виборні збори в громадській організації «Криворізьке міське правозахисне товариство», створеній у нашому місті в листопаді 2010-го року.

Після звіту голови ради організації Володимира Налужного та обговорення діяльності організації (в тому числі – в умовах уже повномасштабного вторгнення рашистів в Україну) головою знову було обрано Володимира Налужного. А зміни відбулися в самій раді: насамперед – кількісні. Її було розширено (раніше складалась із трьох чоловік, а тепер – із п'яти). До її складу (крім голови) увійшли Олександр Чижиков, Петро Лисенко, Сергій Дашковський і Павло Бесараб.

Газета «Промінь Просвіти Є», липневий випуск, 2023-й рік.

найактивнішу роль на ній відігравали експерти із шести країн: Німеччини, США, Румунії, Туреччини, Вірменії та України. Був запрошений на конференцію і автор цих рядків...»

Число 7 за квітень 2012 року – «Воєнна організація і сектор безпеки України мають функціонувати рівновіддалено від партіологій. Пропозиції до парламентських слухань на тему: «Про стан та перспективи розвитку Воєнної організації та сектору безпеки України». Микола Коробко і Петро Лисенко.

Число 15 за серпень 2012-го – «Шлях «Чесно» – від «Фільтру Рад» до «Фільтру влади»: «5 серпня у конференц-залі готелю «Аврора» в Кривому Розі протягом двох годин проходила презентація руху «Чесно». Один із засновників всеукраїнського громадського руху Олег Рибачук і його регіональний координатор Андрій Зінченко приїхали до нашого міста на запрошення Криворізького міського правозахисного товариства в особі його голови Миколи Коробка, народного депутата Верховної Ради України першого скликання».

Число 22 за листопад 2012-го: «Декларація про партнерство підписана»: «Вже протягом кількох років представники громадських організацій нашого міста разом із польськими друзями із Фондації міст і людей активних провадять

обговорення можливості співпраці у справі відродження (на відрізку у межах міста прибережної ділянки) річки Саксагані. За мету поставлено за прикладом здійснюваних у європейських країнах проектів зу-

силлями трьох суспільних секторів – громадськості, бізнесу і влади – створити у техногенно перерваному місті кучотки комфортного екологічно урівноваженого життєвого середовища. І в середині листопада під час проведення чергового круглого столу його учасники домовилися підписати документ про співпрацю...»

(Матеріали підготував Сергій ЗІНЧЕНКО)

26 жовтня 2020 року (У скороченому вигляді. Весь СПЕЦВИПУСК – за посиланням: <http://www.kmpzt.org.ua/wp-content/uploads/2020/10/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BD%D1%8C-%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8-%E2%84%962088-%D0%B6%D0%BE%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%8C-2020-D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%83.pdf>)

Ганнівка вистояла під «градами» і мінометами

Ганнівка – це село, що на межі Криворіжжя та Бериславського району Херсонщини. Фронтна зона, куди прибула команда журналістів, а з ними – і автор цих рядків, представники Криворізького міського правозахисного товариства і кореспондент газети «Промінь Просвіти Є». Від самого початку і до повернення, здійснювався супровід представниками районної військової адміністрації. Вони ретельно спланували подорож.

І ось перший блокпост на виїзді з Кривого Рогу. Не спішно і трохи стомлено від гарячого сонця нас відряджають правоохоронці та нацгвардійці. А попереду інші блокпости. Чим ближче до передової, тим більше сконцентровані в своїй увазі та обачніші в поведінці вартові на блокпостах. Далі – пряма дорога, таблички на узбіччі... Якщо вдивитися в насадження уздовж траси, то можна побачити зрізані осколками стовбури молодих дерев та сліди від куль.

Нарешті Ганнівка. Тут – посічені осколками автівки, брами, стіни. Деінде – пошкоджені або спалені вщент будівлі. Така ось картина нам відкрилась. Ми відвідали одне з підприємств, яке було обстріляне «градами» в червні.

- Снаряди впали зненацька, - згадує Владислав Баранов, працівник підприємства, – хлопці не встигли сховатися і в результаті – двоє поранених, а один 29 річний чоловік загинув, а напередодні у нього в сім'ї народилася дитина.

Постійно – канонада, постійно чути вибухи: то десь

далеко, то ближче. Вони змушують гостей повертати голови туди-сюди й озиратися. А місцеві вже звикли до цього.

Окупантів посунули від села наші воїни ЗСУ. А ще на початку літа ворожі танки наближались на відстань пострілу прямим наведенням і працювали ворожі міномети.

У місцевому жителі, Миколи Федоровича, ще від початку повномасштабного вторгнення рашистів пошкоджено дві будівлі. Він знаходився у одній з них, коли почався ворожий артобстріл. Якимось дивом чоловік поважного віку тоді вцілів. Тепер відновлює зруйноване, як може. А 5 місяців тому ворожий снаряд влучив у будинок старости села, Наталії Слюзко. За щасливим збігом обставин, її тоді вдома не було. Наталія Василівна з дітьми та внуками була тоді в іншому селі. Тепер будівля потребує значних капіталовкладень для відновлення, скаржиться вона, та все ж полишати житло не збирається, бо відбудовує з майстрами свою оселю...

Звідси, від Ганнівки до передових позицій, всього кілька кілометрів. Тому постійно чути артилерійські обстріли. Ми залишаємо село, але обіцяємо повернутися. Представники громади і староста обіцяють нас дочекатися.

Павло БЕСАРАБ, кореспондент газети; число 16 газети «Промінь Просвіти Є» за серпень 2022 року (У скороченому вигляді)

Асоціація з Кривого Рогу: десяти років на війні

ВДЯЧНА ВСІМ, З КИМ ВИПАЛО ПРАЦЮВАТИ

Я згадую, як ми розпочинали займатися волонтерською діяльністю. Спочатку у нас був Євромайдан. Ми були всі в 101-му кабінеті міськвиконкому. А коли розпочалася війна, наш керівник Фоміцький Володимир пішов на фронт. Почалися запити військових: одні з підрозділів потребували різні розміри взуття, комусь – військова форма, іншим – шкарпетки... Ми тоді (як Ліга підприємців) підключилися до допомоги. Так зароджувалося наше волонтерство.

Коли восени 2014 року Фоміцький Володимир прийшов з полону і Василь Холод з фронту, то вони почали створювати організацію, яку назвали «Криворізька асоціація учасників бойових дій та учасників АТО». Приблизно, це був початок грудня, кінець листопада.

А офіційно ми зареєстрували нашу організацію 4 грудня 2014 року.

Туди увійшли: Олександр Крижов, Олександр Омельченко, Анатолій Панасенко, Олена Унгурян, Ірина Оніщенко, Лідія Лисуненко, Володимир Фоміцький, я, Валентина Тютюнник, Василь Холод, Сергій Озерян, Олена Буковщина, Анна Іщенко, Олена Лаштоба, Олександр Марченко.

Ми збирали гуманітарну допомогу і передавали нашим захисникам. Це були або хлопці з «Правого сектору», або члени нашої команди (згодом Асоціації), чи Інгульської паланки.

У 2017 році ми познайомилися з Іванюком Вікторією Розмоладичковою, і вона разом зі

Пам'ятаю як їздили ми до хлопців у зону АТО у 2016 році. У нас була команда Михайло Вишняков, Олег Забожак, я, Олена Лаштоба, Олександр Марченко. І був з нами ще волонтер Маріо. Він приїхав з Іспанії з допомогою для діточок, коли у нас у 2014-му році розпочалась війна.

І так він поступово переключився на військове волонтерство.

Часто їздили до діточок у зону АТО, у дитячі будинки.

їхали туди. де були люди, які потребували допомоги.

Ми їм надавали цю допомогу, привозили речі і продукти, надані нашими криворізьцями. Я завжди казала, що ми – як паровози. Нам дали — ми «переправили». Бували такі моменти, коли ми блукали і не один раз заїжджали в «сіру зону».

Раз у Авдіївці ми потрапили під обстріл, і довелося стрибати в льох. Було страшно. Але

Олександр Шевцовим, Світлані Корнелюк, Олені Бондаренко, Наталії Гусак. Ще хочу сказати, що у нас були такі часи у 2017-2019 роках, коли ми працювали тільки втрійох. Це Володимир Фоміцький, Олег Забожак і я, третя.

Коли розпочалась повномасштабна війна, до нас долучилися дуже багато людей. Нас радувало те, що у місті виявилось стільки людей, які хочуть допомогти, які приєдналися, які небаїду до нашого війська, до долі країни.

Тоді тут було до 300-400 людей, ми налагодили виробництво «коктейлів молотова», почали робити «їжаки» для зупинки техніки, пічки-буржуйки, інші речі на замовлення воїнів. Різно збільшилася потреба в маскувальних сітках. Сітки ми не переставали плести ще з 2014 року.

Дякуюмо дівчатам, які готують обіди: Ларисі Мар'єнко, Олені Буковщині, Валентині Томіліній, Оксані Воронковій, Ірині Карамушко, Олені Лаштобі, Світлані Качан, Світлані Крістієвій.

У 2022 році прийшла до нас Олена Миколаївна Полякотова

і привела всю свою команду. Вони тут почали різати стрічки, плести сітки, за що ми дуже вдячні їй дівчатам. Ще ми тісно співпрацюємо з парафією святого Миколая Чудотворця Української греко-католицької церкви, яка нам дуже допомагає.

З отцем Іваном Талайлом теж їздили до хлопців, розвозили гуманітарну допомогу, потрапляли під обстріли. Дивлячись на отця Івана, не скажеш, що він такий відчайдушний. Хочу висловити подяку отцю Івану, який багато нам допомагає і підтримує нашу організацію.

Ще співпрацюємо з іншими громадськими організаціями.

Це такі, як «Спарта», «Стоп'ятнадцятка», «Українське братство», «Щира Справа», «Сила і Віра». Хочу сказати, що я дуже вдячна людям, які постійно допомагають. Дякую і за довіру. Можна сказати що, у нас сформувалося своє коло добродійників.

А ще члени нашої організації займалися степою на 95 кварталі, ремонтували стелі з портретами полеглих, робили нові фото. На Народній Стелі Героїв є фотографії членів Асоціації, які загинули на фронті. Це Микола Жорновий, Андрій Кравченко, Тимофій Сьомка, Дмитро Колесник. Вічна пам'ять героям! Ми пам'ятаємо!

Валентина ТЮТЮННИК, голова ГО «Асоціація учасників бойових дій та учасників АТО» з жовтня 2024 року.

На світлинах: (вгорі, ліворуч) – дівчата-«павучки»; (в центрі) – теплі речі для 129-ї бригади, рік 2023-й; (внизу) – Херсонська область, 2022 рік.

ЯК ВСЕ ПОЧИНАЛОСЬ І ХТО ДОПОМАГАВ

Тоді, у 2014 –му, я працювала на Довгинцівському ринку. Наші дівчата добре знали Володимира Фоміцького по Лізі підприємців, він завжди активно допомагав тим, хто потребував допомоги, підприємцям дуже допомагав. І ось він у складі 40-го батальйону пішов у АТО. Ми вирішили зібрати допомогу бійцям. Там і продукти харчування були, і шкарпетки, і білизна. Я все це привезла в 101-й кабінет міськвиконкому, а там дівчата-волонтери чергували. Ну, ми і приєдналися до них. Там ми кожного дня чергували: одна – до обіду, друга – після обіду... Приходили туди різні люди з різними питаннями. В основному, приносили для хлопців наших (для 40-го батальйону) і взагалі. Приносили продукти харчування, білизну, хто що міг... Наприклад, гроши-ма допомагав. Хлопці говорили про свої потреби, а ми закуповували для них і берці,

і форму, і різну амуніцію. Була у нас така жіночка. Света, яка шила «розгрузки» хлопцям, балаклави шила, костюми, а ми купували тканину і фурнітуру.

А потім розпочалися більш активні бойові дії, Іловайськ.

Стали до нас звертатися за допомогою родичі без встигнутих хлопців, родичі військовополонених, і тоді ми стали розуміти, що потрібна, мабуть, якась організація, аби займатися цими питаннями.

Та й коли хлопці повернуться їм потрібна буде і реабілітація, і психологічна допомога. Коли нам виділили приміщення на вулиці Лермонтова, ми зі 101-го кабінету переїхали туди. Потім повернулися наші хлопці і створили організацію.

Багато правознавців, юристів, нам допомагали. Це, наприклад, Анатолій Панасенко і Валерій Романов, Володимир Фоміцький і Василь Холод, які стояли біля витоків організації.

Ми готували для хлопців різні страви і смаколики, плели шкарпетки, сітки Михайло Вишняков нам від фермерів возив овочі, ми їх переробляли.

Робили аджику, буряк по-корейськи, а ще і капусту квасили, і огірки там заготовляли.

З Оленою Буковщиною, з Іриною Оніщенко познайомилися в парку біля Металургійного райвиконкому, на похованнях, коли розбився літак Іл-74 з нашими хлопцями-десантниками. Розговорилися... Вони сказали, що хотіли б допомогати, займатися чимось корисним... Ми з Валентиною Тютюнник перезирнулися та й запронували їм до нас приєднатися.

Розповіли, що ми – волонтери і збираємо для нашого війська допомогу, допомагаємо і військовим, і цивільним. З того й почалося: Ірина готувала смачні пірижки, а Олена плела сітки, «кікімори».

Ще бабутька одна до нас приходила (ще коли ми були в 101-му кабінеті) Дивиться ж телевізор, а потім, бідна, плаче: «Боже, мій там же діточка майже босі і голі! Хоч їй самій діти кожного місяця якісь гроші приносять, продуктами допомагають, а вона, бідолашна, свою копійчину в платочку приносить і просить, щоб купили щось для тих, що на фронті... Різні люди приходили і гроші приносили, продукти приносили. всі переживали, всі хотіли чимось допомогти, Дехто і останнє віддавав, дехто приходив і не хотів себе називати: хто він і що. А у нас же був журнал ще зі 101-го кабінету. І ми там, коли приносили матеріальну допомогу, завжди писали: прізвище людини і суму, яку людина принесла, розписувалися і потім у сейф ці гроші клали. Була у нас бухгалтер, здавали ці гроші, в сейфі вони зберігалися і потім на ці гроші чи форму закуповували чи берці, чи ще щось було вкрай потрібне для хлопців.

Олена УНГУРЯН, активістка Асоціації з 2014 року

На світлинах: гуманітарна допомога від німецьких друзів для переселенців. 2022 рік.

ПРО НАШИХ КОЗАКІВ У АСОЦІАЦІЇ

Ініціатором долучитися до Асоціації учасників бойових дій та членів АТО був Ігор Костенко, на той момент наказний отаман нашої паланки. Він почав співпрацювати із Василем Холодом тоді, коли ще Асоціації не існувало. У міськраді у 101 кабінеті всі волонтерські організації зустрічалися, ділилися досвідом. Там Ігор Костенко почав співпрацювати із Василем Холодом, Володимиром Фоміцьким і Валентиною Тютюнник. Далі ми перебралися у Криворізьку районну адміністрацію на Кобилянського, там козакам виділили кімнатку. А, невдовзі, завдяки Крижову, Панасенку і ще декому, дали Асоціації в оренду приміщення на другому поверсі по вулиці Лермонтова. Тоді ж у цьому приміщенні виділили окремі кімнати для Інгульської паланки і ДУК «Правий сектор», бо наша організація разом з «Правим сектором» стали асоційованими членами Асоціації. Було прийнято рішення, щоб обрати на правах заступників мене і Андрія Пустовіта від «Правого сектору». Далі пішла спільна волонтерська діяльність по школах, училищах, разом: Асоціація, Інгульська паланка і «Правий сектор».

Ми їздили з волонтерською допомогою по всіх напрямках у підрозділи, де проходили військову службу у АТО члени Асоціації, Інгульської паланки і члени «Правого сектору». Михайло Вишняков і Євген Кочерга їздили допомагали. Покійний Сергій Тарасенко, Сергій Москалюк та я теж їздили по всіх підрозділах. Від Асоціації – Василь Холод. Весь час до повномасштабного вторгнення надавалася допомога членам організації: Ігорю Костенку, коли він хворів, на отримане під час виконання бойових обов'язків захворювання, Володимир Близнюк. А коли у 2022 році, відбулася повномасштабна агресія, ми розпочали виробництво різних пристроїв, необхідних для фронту: «буржуйок», окопних свічок, «коктейлів молотова», тощо. Плели сітки, допомагали жінкам готувати консервовані овочі для хлопців на фронті, охороняли майно Асоціації.

Хлопці ремонтували машини: Іван Журавель, Дмитро Димченко, Микола Грабар. Багато козаків воюють на фронті. На жаль, загинули Дмитро Колесник, Микола Жорновий, Валерій Капітоненко, Максим Оприщенко. Вічна їм пам'ять!

Олег ЗАБОЖАК, обозний ГО «Інгульська Паланка Війська Запорозького Низового». СВІТЛИНИ – з фотоархіву Валентини ТЮТЮННИК. Матеріали для опублікування в газеті підготував Володимир НАЛУЖНИЙ.

своїми студентами долучилася до всіх добрих справ. Ми квасили капусту, плели сітки, робили маскувальні халати, виготовляли різні консервації. Так з'явилася наша фірмова аджика. Завдяки Михайлу Вишнякову налагодили зв'язки з фермерами, які постачали овочі.

Чи були у нас труднощі? Так, труднощі були у нас завжди.

Бо ми така організація, яка завжди проти неправди, можна так сказати.

У 2014 році ми отримали в оренду приміщення під офіс (щоправда, тоді тільки другий поверх, бо перший був в оренді іншої організації).

потім сміялися. Хлопці пожартували раз... Вони дали мені в руки автомат і сказали: «Будеш відстрілюватися». Кажуть це, а самі сміються. Я ж спочатку було не зрозуміла такого жарту й відповідаю: «Я ж не вмю...»

Хлопці на передку завжди зустрічали радушно. Ми об'їздили до повномасштабної війни Луганську, Донецьку області. А з 2022 року додалися Херсонська, Запорізька, Харківська. Дуже багато було допомоги не тільки військовим, а й мирним мешканцям. Наша команда завжди була спроможна і готова надавати допомогу. Ще хочу подякувати Ніні та

Українському радію виповнилось 100 років!

Українське радіо розпочало свою історію 16 листопада 1924 року в Харкові. З тих пір, рік за роком, десятиліття за десятиліттям, крізь війни та голодомори, радіо дійшло і до наших часів, коли навколо природного слова людини з мікрофоном відбуваються численні зміни, висловлюється багато різних передбачень. Але тут, у цьому випуску з нагоди ювілею, будуть лише два матеріали, від активістів Криворізького міського правозахисного товариства, які свого часу працювали радіожурналістами: **Олена Маковій** – майже чверть століття, а **Сергій Зінченко** – близько десяти років.

Про «Перелаз» та про інше

Моя робота на радіомовленні була одночасно й початком моєї роботи в журналістиці. І сталося це у вересні 1979-го, на комбінаті «Криворіжсталь», через рік після завершення навчання на філологічному факультеті в Харківському державному університеті. За ті кілька місяців, що я там працював, вдалося обігнати з диктофоном «Спутник» на бобінах десь із половину цехів комбінату. Пізніше працював на радіо Новокриворізького гірничо-збагачувального комбінату, а потім (уже в дев'яностих і трохи пізніше) – на Криворізькому державному радіомовленні та на радіо «Рудана». Найтриваліше, близько семи років. – на місцевому державному радіомовленні. Там у мене були авторські проекти, в яких я намагався розібратися, що ж у місті відбувається: як в самій журналістиці, так і в житті криворіжців. Наприклад, про роботу місцевої преси виходила програма «Чорним по-білому». І не в останню чергу завдяки цьому моєму досвіду потім, в нашій газеті, виходили матеріали під рубрикою «Куди нас рухає місцева преса?».

Чимало вийшло в ефір матеріалів про захист навколишньої природи. В останні мої роки роботи там у мене була авторська програма «Промінь надії». Якщо розшифрувати цю коротку назву, то виходило так: «Природне оточення, ми і наші надбання». Зокрема, в ній я неодноразово звертався до активного природозахисного досвіду Ігоря Малахова як засновника і багаторічного керівника організації «Екоцентр К» та до досвіду голови всеукраїнської організації журналістів-екологів Валерія Козака. А ще протягом майже двох років вдячні й допитливі радіослухачі атакували криворізьке радіомовлення телефонними дзвінками після виходу в ефір випусків програми «Урожай», у яких я за допомогою авторитетних місцевих агрономів намагався допомогти радіослухачам ефективно господарювати на своїх городах, в садах і на дачних ділянках.

Не можу не згадати й розважальні проекти. Це, наприклад, музично-інформаційна програма «Екватор» і розважальна програма «Перелаз». Тож зрозуміло, що основа сторінки сатири й гумору в нашій газеті «Колочий перелаз» була саме там, на місцевому радіомовленні.

Та й моя правозахисна робота (причому у своїй діяльній, протестній формі) розпочалась теж тут, на місцевому державному радіомовленні. Це я – про свої голодування (в першу чергу – у 1997-му, в 2000-му та в 2001-му роках). Адже саме завдяки там висунутим вимогам було знято зі входу до приміщення місцевого радіо радянську символіку (на десятому році незалежної вже України!), укладено перший колективний договір там між адміністрацією і профспілкою та було поновлено вихід передач у прямому ефірі. А потім були ще голодування (останнє – в квітні 2018-го). Але вони стосувалися не лише радіомовлення, а були, зокрема, наслідком рейдерської атаки на криворізьку «Просвіту» та нереагування на виступи нашої правозахисної газети.

На хвилях Криворізького радіо

Майже чверть століття моя робота була пов'язана з Криворізьким радіо. Всього-всього було там: і страждання, і несправедливість, і боротьба за відстоювання права на працю... Але сьогодні пригадуються миттєвості радощів, співтворчості, цікавих зустрічей з неординарними особистостями.

Для початку – про колег. яких уже з нами немає.

Особисто для мене радіо – це гармонія вселенських звуків. Тому я дуже вдячна, що перші кроки в радіопросторі мені допомагав робити звукорежисер Віктор Єгоров. Він завжди вмів дати слушну пораду стосовно подання матеріалу. А ще він мав неперевершений музичний смак. Тож передачі після зробленого ним музичного оформлення грали все новими барвами. Немає з нами і його батька, Віктора Костянтиновича, який теж працював звукорежисером, а потім займав інші посади в мережі технічного забезпечення. Він згадував і про часи будівництва приміщення криворізького радіомовлення, і про оформлення радіостудії та забезпечення її необхідною для роботи технікою. Цікаво, що багато техніки тих часів було угорського виробництва.

Я спочатку записувала звукові матеріали на магнітофоні з бобінами, який важив приблизно п'ять кілограмів. А потім з'явилися у нас касетні «Репортери», касетні диктофони і нарешті – сучасні цифрові диктофони.

Для мене взірцем дикторської майстерності була Віра Володько, хоча й не застала я ті часи, коли вона працювала на радіомовленні. Але разом з нашою друкаркою Тетяною Єгоровою ми неодноразово бували у неї вдома, вітали з професійним святом. Я вдячна їй за слушні поради стосовно дикторської майстерності. Відповідальним і професійним диктором була і Людмила Городкова, акторка Криворізького театру драми та музичної комедії імені Тараса Шевченка.

За час моєї роботи на радіо мною було підготовлено багато різноманітних новин, репортажів, тематичних прямих ефірів та радіопрограм. Успішним проектом була моя перша авторська програма: «Від серця до серця: зустрічі, спогади, надії». Радіозаставкою до неї були ці мої поетичні рядки: «Ледь-ледь шепоче вітер за вікном, червоне сонце опускає очі. В кімнаті – тиша, благодать. Та тільки серце спочивать не хоче, Не хоче спати, не хоче спати. Не

спить і в лихоліття, і в негоду, серед п'ятми. Бо не змінити нам природу, бо люди ми». Героями передачі були люди різних доль, які ділилися життєвими історіями. І хоч передача виходила в записі, однак після її виходу годину (а то й дві) не вщухав редакційний телефон. Радіослухачі ділилися зі мною враженнями, рекомендували наступних її учасників.

Програма ж «Освітанок» була присвячена роботі вчителів, вихователів, проблемам виховання підростаючих поколінь. А про театральні новини, репетиції,

талановиту молодь Криворіжжя, світ її захоплень, про мрії та сподівання. Багато матеріалів я готувала з моїми вихованцями із літературно-творчої студії «Імідж» Палацу дитячої та юнацької творчості Центрально-міського району.

Авторська програма «Агропростір» висвітлювала стан та розвиток сільського господарства, розповідала про передовий досвід аграріїв та проблеми села. Про благодійні справи та благодійників йшла мова в програмі «Місія милосердя». Ра-

прем'єри наші радіослухачі першими дізнавались із програми «Театральний серпантин».

Програма «Мистецький калейдоскоп» розповідала про художників, майстрів народно-прикладного мистецтва, скульпторів, про виставки та творчі проекти. Авторська ж передача «Книжковий вимір» знайомила радіослухачів з цікавими книжками та відомими письменниками. У ній, зокрема, звучали голоси Андрія Куркова, Данила Яневського, Дмитра Павличка, Василя Шкляра, Тетяни Винник, братів Дмитра та Віталія Капранових, Міли Іванцової, Наталі Федько та інших. А після того, як одна з моїх передач посіла призове місце на одному з всеукраїнських конкурсів, керівництво вирішило закрити цей проект. Про факт перемоги я випадково дізналась із засобів масової інформації. Тож довелося змінити назву на «Радіобібліотека».

А для дитячої та молодіжної аудиторії у мене було кілька проектів, зокрема, – програми «Пролісок» та «Молодіжний камертон». У них були розповіді про

зом із радіослухачами ми брали участь у плетінні маскувальних сіток, збиранні пластикових кришок для подальшої переробки, допомагали дитячим будинкам та притулкам. З ініціативи полковника Петра Лисенка, разом із активістами Криворізького міського правозахисного товариства, відвідали українських бійців у військовому шпиталі в Дніпрі. Напередодні 100-річчя Українського радіо отримала в подарунок книгу відомого полтавського краєзнавця Валентина Сакуна «Полтавський слід Олександра Поля». З теплотою згадую нашу співпрацю з автором над передачею про ініціатора промислової розробки залізних руд на Криворіжжі. Її почули й радіослухачі з Полтавщини

Олена МАКОВІЙ.

На світліні: Олена Маковій бере інтерв'ю у редакторки газети «День» Лариси Івшиною, на «Форумі видавців» у Львові.

Фото

Сергія ЗІНЧЕНКА

Промінь Просвіти Є
Видавець і засновник – ГО «Криворізьке міське правозахисне товариство».
Рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення про реєстрацію № 1951 від 30 травня 2024 року (ідентифікатор медіа R30-05100)
Передплатний індекс: 60093
Адреса редакції: 50099, м. Кривий Ріг, вул. Церковна, буд. 3, к. 210. e-mail: kmpzt@ukr.net.
Тел. 067-568-39-73

Редактор газети: Сергій ЗІНЧЕНКО.
Редакційна колегія: Сергій ДАШКОВСЬКИЙ, Сергій ЗІНЧЕНКО, Олександр ЧИЖИКОВ, Володимир НАЛУЖНИЙ (голова організації)
Логотип виготовив Вадим БОРИСЕНКО.
Газета виходить двічі на місяць.
Комп'ютерна верстка Т. ЛОПАТЮК.

Відповідальність за точність наведених фактів, цифр та імен несуть автори матеріалів.
Редакція не рецензує і не повертає рукописи.
За умови використання наших матеріалів посилання на газету «Промінь Просвіти Є» обов'язкове.

Віддруковано: ТОВ «Прес Корпорейшн Лімітед», 21034 м. Вінниця, вул. Чехова, 12-А
Тел.: (0432) 55-63-97, 55-63-98
Тираж: 250 екз.
Замовлення: № 245501